

Все це зумовило переглянути чинне законодавство України та врегулювати деякі питання. Так, 5 березня 2018 року до ст.120 «Доведення до самогубства» Кримінального Кодексу України були внесені зміни стосовно розширення переліку способів доведення до самогубства чи його спроби Метою яких є встановлення кримінальної відповідальності за будь-яке сприяння особі у вчиненні нею самогубства чи спроби самогубства.

На мій погляд, в даному випадку, варто було б скористатися позитивним досвідом кримінального законодавства окремих зарубіжних держав. Так, наприклад, у статті 151 Карного кодексу Республіки Польща передбачено кримінальну відповідальність для того, «хто умовлянням або наданням допомоги доводить людину до посягання на власне життя». Поряд із цим у КК Киргизької Республіки (статті 102, 103) та Республіки Білорусь (статті 145, 146) є дві окремі статті «Доведення до самогубства» і «Схиляння до самогубства». При цьому під «схилянням до самогубства» у статті 103 КК Киргизької Республіки розуміється розпалювання у іншої особи рішучості вчинити самогубство шляхом вмовляння, обману чи іншим шляхом, якщо особа покінчила життя самогубством чи вчинила замах на нього.

Натомість, у статті 146 КК Республіки Білорусь йдеться про «умисне розпалювання у іншої особи рішучості вчинити самогубство, якщо особа покінчила життя самогубство або мав місце замах на нього (схиляння до самогубства)».

КК Литовської Республіки також передбачає дві окремі статті – 133 «Доведення до самогубства чи схиляння до самогубства» та 134 «Надання допомоги у вчиненні самогубства». Зокрема, у статті 133 цього Кодексу встановлюється відповідальність для того, «хто схилив людину до самогубства або довів людину до самогубства шляхом жорстокого або підступного поводження», а в статті 134 – «хто на прохання безнадійно хворої людини допоміг їй вчинити самогубство».

Проте такі позитивні зміни у вітчизняному законодавстві все ще не в змозі вирішити дану проблему і потребують подальшого удосконалення.

УДК 343.98(043.2)

Ланцедова Ю. О., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ВИРІШЕННЯ ДЕЯКИХ ПРОБЛЕМ ІЗ ДОПУСТИМІСТЮ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Редакція ст. 93 КПК України допускає виключну асиметрію та суперечність правової регламентації процедури отримання доказів у

кримінальному провадженні. Зокрема, згідно вимог ч. 2 даної норми, стороні обвинувачення надається право отримувати докази лише шляхом проведення процесуальних дій, тобто тільки в порядку передбаченому цим кодексом [1], коли у відповідності із вимогами ч. 1 ст. 86 КПК України допустимими визнаються лише докази, що отримані в порядку, передбаченому даним кодексом [1].

Незважаючи на вказану імперативну вимогу кодексу, ч. 3 ст. 93 КПК України стороні захисту, потерпілому та представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, надає право отримувати докази врешті-решт шляхом здійснення будь-яких дій, що здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів [1], а значить й тих, що не передбачені даним кодексом.

Більш того, окрім вказаних вимог даної статті базисними для визнання доказів недопустимими є ст. 87 і ст. 88 КПК України, тоді як цей же кодекс містить й низку інших норм, що конкретизують певні обставини визнання доказів недопустимими в силу названих та інших вимог кодексу, зокрема, згідно вимог:

1. Части 4-7 ст. 97 КПК України, коли недопустимими є показання з чужих слів, якщо: 1.1. Сторони кримінального провадження не погоджуються їх визнати у такій якості. 1.2. Підозрюваний, обвинувачений не створював або сприяв створенню обставин, за яких особа не може бути допитана. 1.3. Такі показання не підтверджуються іншими доказами, визнаними допустимими. 1.4. Такі показання даються слідчим, прокурором, співробітником оперативного підрозділу або іншою особою стосовно пояснень осіб, наданих слідчому, прокурору або співробітнику оперативного підрозділу.

2. Части 6 ст. 107 КПК України, коли не застосовані технічні засоби фіксування кримінального провадження у випадках, якщо воно є обов'язковим, у тому числі огляду, обшуку та слідчого експерименту у житлі чи іншому володінні особи, за виключенням випадків коли сторони не заперечують проти визнання таких дій та результатів їх здійснення чинними.

3. Части 2 і ч. 3 ст. 214 КПК України – докази, що отримані до внесення відомостей про кримінальне правопорушення в Єдиний реєстр досудових розслідувань, за виключенням доказів, отриманих у процесі огляду місця діяння.

4. Части 8 ст. 223 КПК України, коли визнаються недопустимими в якості доказів ті відомості, що отримання після закінчення строків досудового слідства.

5. Части 3 ст. 233 КПК України – докази, що отримані при проникненні у виняткових випадках у житло чи інше володіння особи без ухвали слідчого судді і при наступній відмові слідчого судді дати слідчому на це дозвіл чи при відмові прокурора узгодити таке клопотання

слідчого до слідчого судді.

6. Частина 6 ст. 250 КПК України, якщо докази отримані у процесі негласної слідчої (розшукової) дії у будь-якому із невідкладних випадків, пов'язаних із врятуванням життя людей та запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, передбаченого розд. I, II, VI, VII (ст. ст 201, 209), IX, XIII, XIV, XV, XVII Особливої частини КК України, що здійснювалося до постановлення слідчим суддею ухвали на надання дозволу на проведення такої дії, а слідчий суддя відмовив дати такий дозвіл.

7. Частини 3 ст. 271 КПК України, під час підготовки та проведення заходів з контролю за вчиненням злочину як негласної слідчої (розшукової) дії було здійснено провокацію чи підбурювання особи на вчинення предикатного кримінального правопорушення з метою його подальшого викриття, допомагаючи таким чином особі вчинити це кримінальне правопорушення, що вона би не вчинила, якби слідчий цьому не сприяв, або з цією самою метою не впливав на її поведінку насильством, погрозами, шантажем.

8. Частини 9 ст. 290 КПК України, якщо докази містяться у матеріалах, які не були належним чином відкриті протилежній стороні [1].

Більш того варто дотримуватися й практики Європейського суду з прав людини, який у рішенні по справі «Праде проти Німеччини» від 03.03.2016 р., підкреслив, що «нічого не вказує на те, що в даному випадку поліція діяла недобросовісно або з умислом порушення формальної процедури Стосовно питання про те, чи наявні сумніви у достовірності доказу (наркотичних засобів), Суд зазначив, що сторони не заперечують те, що наркотичні засоби були дійсно виявлені у житлі заявника, яким користувався виключно він. Так само й не надавав заявник заперечень стосовно висновку експерта. А значить й порушення ст. 6 Конвенції не вбачається» [2].

Тому сам факт порушення вимог КПК України з приводу проведення певної процесуальної дії повинен тягти за собою юридичну відповідальність винної особи, а визнавати докази недопустимими у таких випадках треба лише тоді, коли є сумніви щодо достовірності отриманих доказів.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України від 13.04.2012 р., №4651-VI // Відомості Верховної Ради України, 2013, №9-10, ст. 88, із змінами, згідно із законом України №2599-VIII від 18.10.2018 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

2. Case of Prade v. Germany (Application no. 7215/10). Справа «Праде проти Німеччини»: Judgment European Court of Human Rights, 3 March 2016, final 03/06/2016 // HUDOC : database. Electronic data. Strasbourg, 1999–2016. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng>